

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16) и член 65-ѓ став 1 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15 и 190/16), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА **за методологијата за идентификување системски значајни банки** **(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/17)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува методологијата врз основа на која Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) ги идентификува системски значајните банки во Република Македонија и го утврдува заштитниот слој на капиталот за секоја системски значајна банка.

Методологијата од ставот 1 на оваа точка ги содржи:

- квантитативниот пристап при оцена на системската значајност на секоја банка, односно квантитативните критериуми и показатели врз основа на кои се утврдуваат системски значајните банки;
- начинот на утврдување заштитен слој на капиталот за системски значајните банки, врз основа на квантитативниот пристап;
- квалитативната супервизорска оцена;
- начинот на утврдување заштитен слој на капиталот за системски значајните банки, врз основа на квалитативната супервизорска оцена.

II. КВАНТИТАТИВЕН ПРИСТАП ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ

2. Квантитативниот пристап за идентификување системски значајни банки се заснова врз четири критериуми на системска значајност:

- големина;
- заменливост;
- поврзаност;
- сложеност.

Критериумите од ставот 1 од оваа точка имаат подеднакво значење, односно имаат ист пондер во утврдувањето на системската значајност на банките.

Критериумот „големина“ го одразува значењето на банката од аспект на нејзиниот удел во пазарот (активата на банкарскиот систем). Колку е поголема банката, толку е поголема веројатноста дека нејзината нестабилност може да влијае негативно врз финансискиот систем и довербата во него.

Критериумот „заменливост“ ја одразува улогата на секоја банка во реалната економија или на одреден специфичен пазар во рамките на финансискиот сектор. Банките коишто вршат специфични функции за голем број крајни корисници за кои тие претставуваат значаен снабдувач на одредена услуга, имаат поголемо значење за финансиската стабилност. Притоа, може да е ограничена брзата замена на активностите на една банка со друга.

Критериумот „поврзаност“ ја одразува присутноста на банките на меѓубанкарскиот пазар, девизниот пазар и учеството на банките во вкупниот платен промет во земјата.

Критериумот „сложеност“ ја одразува присутноста на домашните банки на меѓународните пазари, односно обемот на прекуграничните активности на банките и учеството на банките во платниот промет со странство.

3. Во секој критериум од точката 2 од оваа одлука се вклучуваат квантитативни показатели врз основа на кои се определува значајноста на секоја банка според секој критериум.

Квантитативните показатели од ставот 1 од оваа точка имаат подеднакво значење, односно имаат ист пондер во рамките на секој одделен критериум.

Квантитативните показатели од ставот 1 од оваа точка се прикажани во прилогот бр. 1, кој е составен дел на оваа одлука.

4. Врз основа на критериумите и показателите од точките 2 и 3 од оваа одлука, за секоја банка во Република Македонија се пресметува сумарна оценка за системската значајност, како просечна вредност на критериумите за таа банка.

По исклучок на ставот 1 од оваа точка, сумарна оценка не се пресметува за „Македонската банка за поддршка на развојот“ АД Скопје, којашто е исклучена од идентификувањето системски значајни банки во Република Македонија, поради нејзиниот специфичен карактер и ограничен тип активности коишто ги врши.

5. Пресечната точка помеѓу системски значајните и системски незначајните банки во Република Македонија изнесува 350 базични поени.

III. УТВРДУВАЊЕ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ, ВРЗ ОСНОВА НА КВАНТИТАТИВНИОТ ПРИСТАП

6. Врз основа на сумарната оценка од точката 4 од оваа одлука, секоја системски значајна банка се распоредува во една од петте поткатегории на системска значајност.

Поткатегиите на системска значајност се движат во интервалот помеѓу пресечната точка (минимална вредност) и сумарната оценка на банката со највисока системска значајност, зголемена за една стандардна девијација на сумарните оценки на сите системски значајни банки (максимална вредност).

7. Висината на заштитниот слој на капиталот за секоја поткатегија на системска значајност е определен во прилогот бр. 2 кој е составен дел на оваа одлука.

IV. КВАЛИТАТИВНА СУПЕРВИЗОРСКА ОЦЕНА

8. Покрај квантитативниот пристап од главата II од оваа одлука, Народната банка може да примени и квалитативна супервизорска оцена врз основа на која банките чијашто сумарна оцена е под пресечната точка, можат да се идентификуваат како системски значајни банки.

V. УТВРДУВАЊЕ ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА ИДЕНТИФИКУВАНИТЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ, ВРЗ ОСНОВА НА КВАЛИТАТИВНАТА СУПЕРВИЗОРСКА ОЦЕНА

9. Банката којашто е определена како системски значајна банка според квалитативната супервизорска оцена од главата IV од оваа одлука, се распоредува во најниската поткатегија на системска значајност, определена согласно со главата III од оваа одлука.

VI. ДИНАМИКА ЗА УТВРДУВАЊЕ СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИ БАНКИ И ЗА ИЗДВОЈУВАЊЕ НА ПОТРЕБНИОТ ИЗНОС ЗАШТИТЕН СЛОЈ НА КАПИТАЛОТ ЗА СИСТЕМСКИ ЗНАЧАЈНИТЕ БАНКИ

10. Врз основа на методологијата од точката 1 од оваа одлука и упатството од точката 12 од оваа одлука, најдоцна до 30 април во секоја година, Народната банка ги идентификува системски значајните банки.

11. Согласно со закон, Народната банка ја објавува листата на банки коишто се идентификувани како системски значајни банки и ја известува секоја системски значајна банка за стапката на заштитниот слој на капиталот што треба да го одржува.

Банките од ставот 1 од оваа точка се должни да се усогласат со стапката на заштитниот слој на капиталот за системски значајни банки најдоцна до 31 март во следната година.

12. Гувернерот на Народната банка ќе донесе упатство за спроведување на оваа одлука во кое подетално се определуваат:

- пондерите на значајност на критериумите од точката 2 од оваа одлука;
- пондерите на значајност на показателите од точката 3 од оваа одлука во критериумот на кој му припаѓаат и во вкупната пресметка;
- начинот на утврдување на сумарната оцена од точката 4 став 1 од оваа одлука;
- начинот на утврдување на интервалите на секоја поткатегија на системска значајност од точката 6 од оваа одлука;
- интервалите на секоја поткатегија на системска значајност (и1, и2, и3, и4 и и5 од прилогот бр. 2 од оваа одлука);
- содржината на известувањето на системски значајните банки од точката 11 од оваа одлука.

Доколку Народната банка одлучи да ја примени квалитативната супервизорска оценка од точката 8 од оваа одлука, во упатството од ставот 1 од оваа точка, ги пропишува и информациите и податоците врз основа на кои се спроведува квалитативната супервизорска оценка.

Упатството од ставот 1 од оваа точка се ревидира најмалку еднаш во три години, при што задолжително се преоценуваат интервалите на одделните поткатегории на системска значајност.

13. Народната банка ќе ги утврди системски значајните банки со состојба на 31 декември 2016 година, најдоцна до 30 април 2017 година.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

14. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

15. По исклучок на точката 11 став 2 од оваа одлука, банката којашто до 30 април 2017 година Народната банка ја известила дека е идентификувана како системски значајна банка, е должна да исполни најмалку половина од стапката на заштитниот слој на капиталот до 30 септември 2017 година, а останатата половина од стапката на заштитниот слој на капиталот е должна да ја исполни до 31 март 2018 година.

**О бр. 02-15/II-6/2017
27 февруари 2017 година
Скопје**

**Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов**

Прилог бр. 1**Критериуми на системска значајност и квантитативни показатели вклучени во секој критериум**

Критериум на системска значајност	Показатели Се пресметуваат за секоја банка, како сооднос на одделната позиција за секоја банка и истата позиција на ниво на банкарскиот систем
Големина	Билансни и вонбилансни активности
Заменливост	Кредитна изложеност кон нефинансиски лица
	Депозити на нефинансиски лица
	Кредитна изложеност кон 20-те најголеми должници - нефинансиски лица на ниво на банкарскиот систем
	Интрабанкарски платен промет
Поврзаност	Промет на меѓубанкарски пазар
	Промет на девизен пазар
	Платен промет преку платните системи
Сложеност	Пласмани во и обврски кон странски финансиски институции
	Платен промет со странство

Прилог бр. 2**Заштитен слој на капиталот за секоја поткатегорија на системска значајност**

Поткатегорија на системска значајност	Интервал	Заштитен слој на капиталот за системски значајни банки
5	над и4	3,5%
4	над и3 до и4 (максимална вредност)	2,5%
3	над и2 до и3	2,0%
2	над и1 до и2	1,5%
1	350 до и1	1,0%